

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 kwietnia 2015 roku

Pozwem z dnia 25 listopada 2013 roku powód M. K. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. kwoty 1000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 listopada 2013 r. do dnia 10 lutego 2014 r.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w lutym 2013 r. zawarł z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. umowę zlecenia, przedmiotem której było dostarczanie posiłków. W listopadzie powód został przeniesiony na inne stanowisko z niższym wynagrodzeniem. Co więcej poinformowano go, że w związku z uszkodzeniem pojazdu firma potrąci z jego wynagrodzenia kwotę 1000 zł tytułem wydatków za obtarcie pojazdu. W ocenie powoda (...) sp. z o.o. bezpodstawnie rości sobie prawo do wynagrodzenia powoda z uwagi na fakt, że cała flota samochodu jest objęta ubezpieczeniem autocasco oraz ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, zatem towarzystwo ubezpieczeniowe wypłaci pozwanemu odszkodowanie, za spowodowaną przez powoda szkodę (pozew k. 1-3).

Nakazem zapłaty wydanym w dniu 19 grudnia 2013 r. Referendarz Sądowy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w W. nakazał pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. zapłacić na rzecz powoda kwotę 1000 zł wraz odsetkami w wysokości ustawowej, liczonymi od dnia 10 listopada 2013 r. do dnia 10 lutego 2014 r. oraz kosztami procesu (nakaz zapłaty k. 9).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Pozwana wskazała, że od 17 stycznia 2013 r. powód wykonywał usługi na zlecenie pozwanego. Umowy zawierane były na okresy dwumiesięczne. Ostatnia umowa została zawarta w dniu 1 października 2013 r. na czas do 31 grudnia 2013 r. Z tytułu świadczenia usług powód miał otrzymać wynagrodzenie w kwocie 210 zł. Pozwana potwierdziła okoliczność, że powód spowodował szkodę w prowadzonym przez siebie pojeździe i zobowiązał się ją naprawić, złożył w związku z tym stosowne oświadczenie w dniu 5 listopada 2013 r. Podniosła ponadto, że nie dokonała żadnych potrąceń z wynagrodzenia powoda, który otrzymał pełne wynagrodzenie za okres od października do grudnia 2013 r., tj. po potrąceniu wyłącznie należnego podatku i składki na ubezpieczenie (sprzeciw k. 15-16).

Na rozprawie w dniu 26 listopada 2013 r. Sąd postanowił sprawę rozpoznać z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym i wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (k. 117-118). Sąd uwzględnił wniosek pełnomocnika powoda o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, albowiem w okolicznościach niniejszej sprawy ziściła się przesłanka ustanowiona w art. (...) in principio k.p.c., tj. szczególna zawilóść sprawy. Istnienie tej przesłanki manifestowało się w aspekcie podmiotowym w ten sposób, że powód, będący w ocenie Sądu osobą nieporadną, skierował powództwo przeciwko nielegitymowanemu biernie podmiotowi, a także w aspekcie procesowym w ten sposób, że rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym uniemożliwiłoby powodowi dokonanie przekształcenia podmiotowego strony pozwanej, a to z uwagi na treść art. 5054 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu skutkowałoby to jednak wydaniem oczywiście niesprawiedliwego orzeczenia co do istoty sprawy. Wobec poczynionych ustaleń, że pierwotnie pozwany (...) sp. z o.o. zbył wierzytelność odszkodowawczą służącą mu względem powoda podmiotowi z nim powiązanemu (...) sp. z o.o., Sąd doszedł do przekonania, że stopień zawilóści sprawy z tych względów wykracza poza ramy postępowania uproszczonego, które ze swej istoty przeznaczone jest do rozpoznawania spraw o nieskomplikowanym stanie faktycznym. Wedle zamysłu ustawodawcy ma służyć rozpoznawaniu spraw "drobnych", "bagatelnych", występujących w obrocie powszechnym, konsumenckim - w ocenie ustawodawcy. Uproszczenie - sformalizowanie i przyspieszenie postępowania sądowego w takich kategoriach spraw jest o tyle uzasadnione, o ile rzeczywiście możemy mieć do czynienia w konkretnym postępowaniu z "oczywistym" - niebudzącym wątpliwości faktycznych i prawnych, stanie sprawy (tak P. Pogonowski [w:] Komentarz do art. 5051 k.p.c. Lex). Należy także zauważyć, że roszczenie powoda miało charakter odszkodowawczy i choć jego źródłem było nienależyte wykonanie zobowiązania z umowy o świadczenie usług, to nie można uznać, że stan faktyczny i prawny sprawy był tak oczywisty, jak scharakteryzowany przez

wyżej cytowanego Autora. Przemawiało to za rozpoznaniem sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

W odpowiedzi na pozew (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazała, że nie kwestionuje zawarcia umowy zlecenia z powodem oraz potrącenia z wynagrodzenia należnego powodowi w kwocie 1000 zł tytułem wierzytelności przysługującej jej z tytułu umowy przelewu wierzytelności. Wskazała, że pozwany złożył oświadczenie potwierdzające uszkodzenie przez niego pojazdu marki R. (...) o nr rej. (...) L w czasie wykonywania poleconych zadań. Co więcej, łącząca strony umowa zlecenia przewidywała możliwość dokonania potrącenia kwoty kary umownej od zleceniobiorcy, bez dodatkowego uzyskiwania pisemnej zgody od niego. Pozwana nadmieniła ponadto, że powód został obciążony kosztami tzn. udziału własnego, a nie kosztami naprawy pojazdu, które znacznie przekraczały wartość należności potrąconych od powoda. Ponadto powód dopuścił się trzech uszkodzeń pojazdu, łącznie opiewających na kwotę udziału własnego w wysokości 1500 zł, niemniej powód został obciążony jedynie kwotą udziału własnego dotyczącego dwóch uszkodzeń (odpowiedź na pozew k. 1351-137).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 października 2013 r. M. K. (1) zawarł z (...) Sp. z o.o. w W. umowę zlecenia, przedmiotem której była dystrybucja dodatkowych posiłków na obiekcie (...) B. w okresie od 1 października 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. Na podstawie umowy powód za wykonane prace miał otrzymać wynagrodzenie w kwocie 210 zł miesięcznie (okoliczność bezsporna, umowa z dnia 1 października 2013 r. k. 28-29)

W dniu 2 października 2013 r. M. K. (1) zawarł z (...) Sp. z o.o. w W. umowę zlecenie, mocą której w okresie od 2 października 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. świadczył na rzecz tej spółki usługi polegające na doczyszczaniu pomieszczeń gospodarczych na terenie obiektu (...) B.. Na podstawie umowy powód za wykonane prace miał otrzymać wynagrodzenie w kwocie 2.062 zł miesięcznie (okoliczność bezsporna, umowa z dnia 2 października 2013 r. k.88)

W dniu 5 listopada 2013 r. M. K. (1) złożył (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. oświadczenie, że w związku z zaistniałym faktem, że był sprawcą dwukrotnego uszkodzenia samochodu dostawczego marki R. (...) o nr rej. WE (...) w czasie wykonywania poleconego zadania, wyraża zgodę na potrącenie kwoty 1000 zł brutto z rozłożeniem na raty: 400 zł brutto w październiku 2013 r., 300 zł brutto w listopadzie 2013 r. oraz 300 zł brutto w grudniu 2013 r. (oświadczenie k. 152).

W dniu 6 listopada 2013 r. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zawarła w formie pisemnej z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. umowę przelewu wierzytelności, przedmiotem której była cesja niespornej wierzytelności, jaka przysługiwała (...) Sp. z o.o. w stosunku do M. K. (1) w wysokości 1000 zł z tytułu uszkodzenia przez dłużnika samochodu R. (...) o nr rej. (...), wynikającej z oświadczenia dłużnika z dnia 5 listopada 2013 r. (umowa przelewu wierzytelności k. 57).

(...) Sp. z o.o. wypłaciła M. K. (2) wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia obniżone o łączną kwotę 1000 zł: o 400 zł – w październiku 2013 r., o 300 zł w listopadzie 2013 r. oraz o 300 zł w grudniu 2013 r. (okoliczności bezsporne, oświadczenie zleceniobiorcy i rachunki k.143-149).

W dniu 31 grudnia 2012 r. LeasePlan F. (...) (Polska) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wystawiła (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. fakturę VAT nr (...), która m.in obejmowała kwotę 1500 zł (3 x 500 zł) tytułem udziału własnego w kosztach naprawy pojazdu marki R. (...) w związku ze szkodami komunikacyjnymi z dni: 15 października, 16 października i 18 października 2013 r. (faktura VAT nr (...) k. 158-160).

Pojazd marki R. (...) o nr rej (...) był przedmiotem ramowej umowy leasingu, w ramach której (...) Sp. z o.o. korzystała z ramowego ubezpieczenia AC floty L., zgodnie z którym leasingobiorca (...) sp. z o.o. w razie każdej zgłoszonej szkody był obowiązany do poniesienia kosztu udziału własnego w wysokości 500 zł (potwierdzenie zawarcia polisy OC k.105, umowa zarządzania flotą k. 106-108, wyciąg z umowy leasing nr (...) k.109).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Powód dochodził zasądzenia 1000 zł tytułem zwrotu bezzasadnego potrącenia powyższej kwoty z wynagrodzenia należnego powodowi na podstawie umowy zlecenia z dnia 2 października 2013 r.

W rozpatrywanej sprawie podstawą odpowiedzialności pozwanego jest art. 471 § 2 k.c., zgodnie z którym dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Pozwany (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wywodził swe uprawnienie do potrącenia wierzytelności powoda z umowy przelewu wierzytelności zawartej w dniu 6 listopada 2013 r. z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Umowa ta miała obejmować niesporną wierzytelność, jaka przysługiwała (...) Sp. z o.o. w stosunku do M. K. (1) w wysokości 1000 zł z tytułu uszkodzenia przez dłużnika samochodu R. (...) o nr rej. (...). Zgodnie bowiem z treścią art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania, w myśl zaś § 2 powołanego uregulowania wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

Umowa przelewu wierzytelności z dnia 5 listopada 2013 r. nie przewidywała obowiązku spełnienia jakiegokolwiek świadczenia przez cesjonariusza. Umowę, na podstawie której następuje przysporzenie kosztem majątku jednego podmiotu bez ekwiwalentu od podmiotu będącego drugą stroną takiej umowy należy zakwalifikować jako darowiznę. Zgodnie bowiem z art. 888 k.c. umowa darowizny jest czynnością prawną, na mocy której darczyńca zobowiązuje się do jednostronnego bezpłatnego świadczenia kosztem swojego majątku na rzecz obdarowanego, przy równoczesnym braku nałożenia na niego obowiązku świadczenia w zamian za uczynioną darowiznę. Nie ulega przy tym wątpliwości, że umowa cesji może być także zawarta pod tytułem darmym (por. wyrok NSA z 2012-08-28, I (...) 865/12, LEX nr 1218343). Wszak stosownie do art. 510 § 1 k.c. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. Należy w tym miejscu podkreślić, że przelew jest jedną z instytucji ogólnego prawa zobowiązań, nie oznacza to jednak, że umowy przenoszące wierzytelność nie podlegają kwalifikacji w świetle przepisów kodeksu cywilnego o poszczególnych typach umów nazwanych. Wskazuje na to treść art. 510 § 1 k.c. Ponadto z treści art. 510 § 2 k.c. wynika, że umowa przenosząca wierzytelność ma charakter kauzalny. Oczywiście jest zatem, że wierzytelność może zostać przeniesiona donandi causa. W takim jednak przypadku należy dokonać oceny charakteru i skutków prawnych takiej czynności prawnej przez pryzmat przepisów o darowiznie. W ocenie Sądu umowa przelewu zawarta w dniu 6 listopada 2013 r. między pozwanymi spółkami stanowi darowiznę wierzytelności odszkodowawczej, służącej (...) sp. z o.o. względem powoda z tytułu szkody wyrządzonej przez uszkodzenie samochodu należącego do tej spółki - w zakresie udziału własnego spółki w kosztach naprawienia szkód w użytkowanych przez nią pojazdach. Zdaniem Sądu z treści przedmiotowej umowy nie wynika nic, co mogłoby prowadzić do odmiennej oceny prawnej tej umowy, choćby takiej, że jest to umowa powierniczego przelewu wierzytelności. W jej treści brak bowiem postanowień charakterystycznych dla powiernictwa, w szczególności zobowiązania do postąpienia z wierzytelnością w sposób ustalony w umowie i wydania cedentowi uzyskanych korzyści lub dokonania cesji zwrotnej w razie nieuzyskania tych korzyści. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że pozwany (...) sp. z o.o. dokonał przedstawił nabyta wierzytelność odszkodowawczą do potrącenia z wierzytelnością powoda o zapłatę wynagrodzenia z tytułu wykonania umowy o świadczenie usług. Żaden z pozwanych nie powoływał się bowiem na powierniczy charakter przelewu i nie wykazał, że wygzekwowana przez potrącenie wierzytelność odszkodowawcza została wydana cedentowi. Z tych względów Sąd zakwalifikował omawianą umowę jako darowiznę wierzytelności.

W tym miejscu należy jednak zauważyć, że darowizna - jako czynność prawna pod tytułem darmym, przez wzgląd na swój cel i skutki wymaga co do zasady dla ważności formy aktu notarialnego. Zgodnie bowiem z art. 890 § 1 k.c. oświadczenie darczyńcy powinno być złożone w formie aktu notarialnego. Jednakże umowa darowizny zawarta

bez zachowania tej formy staje się ważna, jeżeli przyrzeczone świadczenie zostało spełnione. Umowę darowizny za wykonaną w sposób niewątpliwy należy uznać wtedy, gdy nastąpi wydanie obdarowanemu przedmiotu darowizny. Sąd stoi na stanowisku, że nieważna umowa darowizny wierzytelności nie może zostać konwalidowana w wyżej opisany sposób z uwagi na fakt, że wierzytelność jest prawem, które nie ma odzwierciedlenia materialnego, rzeczowego i nie można wierzytelności przenieść inaczej jak tylko przez skuteczną i ważną umowę.

Tym samym w ocenie Sądu umowa przelewu wierzytelności z dnia 5 listopada 2013 r. zawarta pomiędzy pozwanymi spółkami jest bezwzględnie nieważna z uwagi na brak zachowania właściwej formy aktu notarialnego. Nieważność jest najsurowszą sankcją przewidzianą w prawie cywilnym w odniesieniu do czynności prawnych dokonanych w sposób wadliwy. Nieważność tejże czynności prawnej (umowy) oznacza, że czynność prawna nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

W świetle powyższego należy uznać, że nie doszło do skutecznego przelewu wierzytelności pomiędzy pozwanymi spółkami, a co za tym idzie - by (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. przysługiwała wierzytelność wobec M. K. (1) w wysokości 1000 zł z tytułu uszkodzenia przez dłużnika samochodu R. (...) o nr rej. (...). Nie istniała zatem po stronie pozwanego wierzytelność, która uprawniałaby pozwanego do potrącenia kwoty 1000 zł z wierzytelności powoda z tytułu należnego mu, co bezsporne, wynagrodzenia. Skuteczność potrącenia, w myśl art. 498 § 1 k.c., zależy m.in od tego, czy wzajemne wierzytelności w rzeczywistości istnieją.

Mając na względzie powyższe, uznać należy, że powód wskutek bezpodstawnego potrącenia nieprzysługującej pozwanemu wierzytelności poniósł szkodę w wysokości 1000 zł. W świetle przywołanych wyżej okoliczności przesłanki odpowiedzialności kontraktowej pozwanego w postaci nienależytego wykonania przez niego łączącej strony umowy zlecenia, istnienia szkody oraz związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. nie budzą wątpliwości.

Konkludując, Sąd uznał przedmiotowe powództwo za w pełni uzasadnione w stosunku do spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. zarówno co do zasady jak i co do wysokości, w związku z czym na podstawie powołanych w treści uzasadnienia regulacji prawnych, orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

Powodowi należały się również odsetki za opóźnienie w wypłacie odszkodowania. W myśl art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, że obowiązek zapłaty analizowanego odszkodowania ma charakter bezterminowy. Zgodnie z art. 455 k.c., jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania świadczenia. Ponieważ powód przed wszczęciem niniejszego postępowania nie wzywał skutecznie pozwanego do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem, za dzień wezwania do spełnienia świadczenia uznać można dopiero datę doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, co miało miejsce 9 stycznia 2014 r. i od tego dnia należało zasądzić odsetki. Roszczenie o zasądzenie odsetek za okres wcześniejszy nie zasługiwało natomiast na uwzględnienie. Jednocześnie powód określił końcowy termin biegu odsetek na dzień 10 lutego 2014 r., toteż Sąd związany zakazem wychodzenia ponad żądanie pozwu na podstawie art. 321 § 1 k.p.c. nie mógł orzec inaczej.

Sąd oddalił powództwo w stosunku do pozwanego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., bowiem materiał dowodowy zebrany w aktach sprawy prowadzi do przekonania, że spółka ta nie dokonała czynności prawnych, z których powód wywodził swoje roszczenie ani nie wyrządziła powodowi szkody. Nie można upatrywać wyrządzenia szkody powodowi przez sam fakt dokonania przelewu przedmiotowej wierzytelności, gdyż przelew wierzytelności co do zasady jest dopuszczalny, o ile nie zachodzą przesłanki wyłączające dopuszczalność przelewu, określone w art. 509 § 1 k.c., czyli zakaz ustawowy, zastrzeżenie umowne (pactum de non cedendo) oraz sprzeczność z właściwościami zobowiązania. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie zaszła żadna z tych przesłanek, zatem przelew był dopuszczalny. Ponadto poza sporem pozostawało, że powód otrzymał pełne wynagrodzenie z tytułu umowy zawartej z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. za okres od października do grudnia 2013 r., po odjęciu wyłącznie należnego podatku i składki na ubezpieczenie.

Koszty procesu między powodem M. K. (2) a pozwaną (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. Sąd wzajemnie zniósł, albowiem obie strony poniosły je w niemal jednakowej wysokości.

Z kolei pozwany (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. przegrywający sprawę obowiązany jest zgodnie z zasadą finansowej odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażoną w art 98 § 1 i § 3 k.p.c. zwrócić powodowi M. K. (2) poniesione przez niego koszty postępowania niezbędne do celowej obrony w kwocie łącznej 210 zł., na którą składa się opłata sądowa od pozwu w wysokości 30 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 180 zł ustalone zgodnie z § 6 pkt. 2 w zw. z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

SSR Paweł Szymański

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego (...) sp. z o.o.